

drie-maandelijkse nieuwsbrief van de Janusz Korczak Stichting
nummer 3, oktober 2002

Korczak Jubileumdag 26 oktober 2002

We attenderen u nog even op onze Korczak-jubileumdag, zaterdag 26 oktober in gebouw AVANTI in Almere-Haven. (U ontving reeds de uitnodiging en een aanmeldingsformulier) Hoewel we al veel aanmeldingen ontvingen zijn er nog enkele plaatsen beschikbaar. Wij raden u aan, als u nog belangstelling heeft VANDAAG het aanmeldingsformulier op te sturen. Wat nog sneller gaat is ons even te bellen of te e-mailen.

Tel. 020-6447018 of info@korczak.nl

Jubileumgift

In onze uitnodiging voor de Korczak Jubileumdag vroegen we u een gift over te maken ten behoeve van het jaarlijkse 'Nash Dom'- zomerkamp voor gehandicapte en niet-gehandicapten uit Rusland en Nederland. We willen nu reeds alle gevers ontzettend bedanken. En voor alle anderen : Doet u ook mee? Giften kunnen overgemaakt worden op girorekening 5311550 t.n.v penningmeester Janusz Korczak Stichting , (zie adres colofon) o.v.v. gift Nash Dom. Reuze bedankt bij voorbaat.

Korczak Café 2002 - 2003

We gaan dit jaar van start met een nieuwe serie avonden in het gebouw van het studentenpastoraat, VE-90 te Amsterdam. (Van Eeghenstraat 90). Dit jaar vallen de avonden op de derde donderdag van de maand. De eerste is gepland op 17 oktober.

We hebben een boeiend thema. 'Het belang van kunstonderwijs voor kinderen' In hoeverre kan ook kunst bijdragen aan respect voor- en participatie van kinderen. Het thema wordt gepresenteerd door studenten van de academie voor beeldende kunsten.

De tweede avond, (21 nov.) zal geheel in het teken staan van Korczak. We staan dan stil bij de indringende teksten die Korczak schreef in zijn 'Dagboek uit het Ghetto van Warschau' Noteer ook de andere data: 19 dec. 16 jan. 2003, 20 febr. 20 maart, 17 april en 15 mei. (Informatie via Ton Honig ; 020-6223903 of Theo Cappon; 020-6447018)

Jaarboek Janusz Korczak Stichting 2002 'Jongeren en Geweld'

Op 26 oktober presenteren we ook ons eerste Jaarboek. U weet, voorheen hadden we onze Korczak Bulletins. Die zijn vervangen door 'Het Kleine Korczak Bulletin', 4x per jaar. Daarnaast verschijnt nu 1x per jaar een Jaarboek over een speciaal thema. Het onderwerp van het eerste Jaarboek dat nu uitkomt is 'jongeren en geweld'. Verrassende teksten die vragen stellen, suggesties geven, en concrete programma's aandragen.

Secretaris gezocht

Het bestuur van de Korczak Stichting heeft op dit moment een vacature. De secretaris, mevrouw Anouk Brink heeft wegens persoonlijke omstandigheden haar functie ingeruild voor dat van gewoon bestuurslid. We vragen een ieder die in een straal van 20 km van Amsterdam woont en belangstelling heeft om deze vrijwillige klus op zich te nemen contact met ons te zoeken. We kunnen dan overleggen welke taken en activiteiten overgenomen zouden kunnen worden. (Het is niet persé noodzakelijk alle secretariaatswerkzaamheden over te nemen. Gedeeltelijke verlichting is ook al welkom)

Poolse film over Korczak

De Janusz Korczak Stichting beschikt sinds kort over een video van een film over Janusz Korczak. Deze film is gemaakt voor de Poolse tv door o.a. Wojtek Todorow. Interviews met kinderen die indertijd Korczak hebben gekend, gesprekken met mensen nu die over de betekenis van Korczaks werk spreken, verrassende beelden. De video moet nog van een Nederlandse ondertiteling worden voorzien, maar we zijn al wel blij dat we over deze video kunnen beschikken. We zoeken nog naar een mogelijkheid om deze videofilm voor belangstellenden op 26 oktober te vertonen.

'Nash Dom 2002'; een impressie van Jan van Eeken

Op 13 juli jl. was het weer zover. 14 jongeren en leiding vertrokken vanaf Schiphol naar Rusland, waar voor de tiende keer het internationale zomerkamp 'Nash Dom' werd gehouden. Kinderen en begeleiders leefden 3 weken met elkaar samen in een vakantiecamp in Mstjora, ongeveer 300 kilometer ten oosten van Moskou. Het was zoals elk jaar een fantastische groep die bestond uit 115 kinderen en begeleiders uit compleet verschillende culturen en leefomstandigheden. Het kamp verliep erg goed. Er werden leuke workshops gegeven en het programma was prima. Belangrijk was in ieder geval dat we vasthielden aan de principes van Janusz Korczak, respect voor elkaar, eigen verantwoordelijkheid, acceptatie van de onderlinge verschillen, en tijd hebben voor elkaar. De Nederlandse jongeren konden het prima vinden met de Russische deelnemers, hoewel het taalprobleem voor een paar mensen problemen gaf. De paar dagen in Moskou na het kamp waren ook geweldig. Wat een stad!! Het afscheid kwam op 6 augustus. Toen zongen we op de Moskouse luchthaven Sjeremtjowo samen met de 'wegbrengers' in een grote kring ons laatste lied en stapten we in het vliegtuig naar huis. Namens de Nederlandse deelnemers wil ik Reina van den Heuvel, één van de twee hoofdleiders en leidster van de Nederlandse groep, hartelijk bedanken voor haar geweldige leiding.

Korczak en de opvoeding van jongens en meisjes

In het aprilnummer van het Duitse Korczak Bulletin verscheen het artikel: 'De opvoeding van meisjes en jongens bij Korczak (blz 35-40) door

Lies Gualthérie van Weezel en Kees Waaldijk. Het is niet alleen gebaseerd op Korczaks pedagogische geschriften, maar ook op zijn kinderboeken en op de herinneringen van oud-pupillen en medewerkers. (Janusz Korczak in der Erinnerung von Zeitzeugen. Gütersloh 1999). Een paar conclusies: Dit was bij Korczak geen hoofdthema. In de praktijk van het weeshuis en in zijn boeken was Korczak op dit punt zijn tijd ver vooruit. Fel waren hij en Stefa gekeerd tegen manlijke stoerheid en machtsvertoon (pesten!) Ook waarschuwde en streed Korczak tegen het conventionele stereotyperen van jongens- en meisjesgedrag. Verliefdheidsgevoelens tussen jongens en meisjes niet weglachen. (U kunt het volledige artikel, in het Duits, bij de stichting bestellen)

Opvoeden met grenzen

Het thema 'Jongeren en geweld' is natuurlijk niet uitgeput met een jaarboek. Je zou haast zeggen helaas niet. Graag wijzen we op een artikel van de Utrechtse hoogleraar pedagogiek Micha de Winter in De Bazuin van 19 april van dit jaar. Hij wijst op het belang van het opvoeden met grenzen, op de noodzaak ook het sociale aspect in de opvoeding en het onderwijs te betrekken; we hebben ons teveel blind gestaar op individuele ontplooiing. Ook houdt hij een pleidooi voor het nadenken met kinderen over waar het in het leven omgaat.

We vatten het artikel hier niet samen. Zijn artikel is zeker geen pleidooi voor een draai naar rechts. Het wijst wel op de eenzijdigheid van de pedagogiek van de laatste decennia, vooral m.b.t. de sociale context, die zo snel verandert in wijk en wereld. En meer dan het aanwijzen van zwakke plekken, hij geeft ook suggesties.

Een kopie van het artikel is te bestellen via de Janusz Korczak Stichting.

De werkplaats van Kees Boeke 75 jaar; ervaringen met de tweede fase

De Werkplaats in Bilthoven, een basisschool en een VMBO-Havo-Vwo nu, is 75 jaar geleden opgericht door Kees en Betty Boeke. Veel onderwijsvernieuwendes plannen die nu uitgevoerd worden in het onderwijs, vaak tegen heug en meug en met te weinig geld en teveel regelgeving, zijn op deze school uitgeprobeerd. En met succes. Verfrissend is het om te horen en te lezen hoe daar de tweede fase gestalte heeft gekregen.

Clan Visser 't Hooft was rector op de Werkplaats en

hield, t.g.v het 75 jaar bestaan van de school, voor ouders en 'medewerkers' een stevig verhaal over die tweede fase. Negentig minuten lang hield ze een verhaal waarbij elke toehoorder betrokken bleef. Een ouderwetse gedegen werkvorm!

Ze vertelde enthousiast over de tweede fase, over de kansen die het biedt. Ze waarschuwde wel voor een te snelle invoering, zonder dat door de politiek aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Ook de druk van het vervolgonderwijs, dat om studenten schreeuwt, wordt aan de kwaliteit van het onderwijs getornd. Er wordt nu al minder op profielen gelet. Maar hoe dan ook, scholen, dat wil zeggen ouders, 'werkers' en 'medewerkers', schoolleiding en bestuur: ze kunnen samen hun eigen verantwoordelijkheid nemen, er zelf wat van maken.

Boekbespreking

Saskia Vos las voor ons 'Geen geweld' van de schrijfster Mieke van Hooft.

Het boek gaat over een jongen, Kelvin en wat er met hem gebeurt nadat zijn broer, Roy ernstig gewond raakt door zinloos geweld. Roy heeft een flinke steekwond, waaraan hij dan ook meteen aan wordt geopereerd, maar hij is ook met zijn hoofd heel hard gevallen, waardoor hij in coma raakt. Een tot twee weken blijft Roy in coma, al beweegt hij in die tussentijd af en toe wel, wat een goed teken is.

Er wordt een stille tocht georganiseerd door de schoolleiding voor Roy, maar ook voor Huub. Huub is de zoon van de conciërge op de school waar Kelvin op zit en Roy op zat (had net eindexamen gedaan) en Huub was een jaar daarvoor ook een slachtoffer van zinloos geweld. Helaas overleefde Huub het niet, maar gelukkig overleeft Roy het wel en een dag na de stille tocht wordt Roy eindelijk wakker.

Ik vond dit een heel goed boek. Het is vrij gemakkelijk te lezen, niet al te zwaar en het gaat over een vrij actueel onderwerp wat denk ik iedereen wel aangrijpt. Het boek is ook erg goed geschreven, waardoor je je echt gaat inleven in het verhaal. Er wordt ook iets duidelijk van de spanning en de emoties die opkomen als er zoiets in de nabije omgeving gebeurt.

Hardcover | 143 Pagina's | Holland Uitgevers
ISBN: 9025108334

Drie volwassenen over hun jeugd

Astrid Lindgren: 'Het land dat verdween. Persoonlijke notities' (Ploegsma, Amsterdam-Antwerpen 2002)

Germaine Groenier: Een stuk van mijn hart (Ooievaar, Amsterdam 2001).

Carry Slee: 'Moederkruid' (Prometheus, A'dam 2001).

Drie, totaal verschillende, boeken waarin de auteurs verrassend over hun jeugd schrijven en waarin duidelijk wordt hoe dominant de wereld van kinderen beheerst wordt door het gedrag van volwassenen. Niet alleen om cadeau te geven maar ook om zelf te lezen.

Tekst van Janusz Korczak

We willen in het vervolg in elke Kleine Korczak Bulletin ook een oorspronkelijke tekst van Janusz Korczak zelf opnemen. Dit keer beginnen we met de tekst 'Lastig vallen'. Deze tekst verscheen eerder in 'Dom na Krochmalnej'; Warszawa 1997.

Daarin stukjes uit 'Maly Prezglad', de Kleine Revue, de kinderkrant die door Korczak en onder meer Chaskiel Bajn werd verzorgd en uitgegeven. In De Kleine Revue had Korczak een tijdje een serie over het lastigvallen. Daar is de tekst 'Lastig Vallen' een voorbeeld van.

Lastigvallen

Mijn kinderen hebben een schrift waarin ze een bedankbriefje kunnen schrijven. Ze verzamelen hun bedankjes voor de hulp bij het leren, voor een goede raad, voor de zorg, een gunst; omdat ze iets mochten lenen of dat iemand iets gevonden had wat ze kwijt waren, voor iets leuks etc. Ze mogen de leerkrachten niet bedanken, om strooplikkerij te voorkomen. Ze bedanken alleen hun vrienden of vriendinnen of mensen die ze niet kennen. Iemand die haar of hem hielp in de tuin, op staat, in de tram. Ze schrijven dan: Ik bedank een mevrouw die ik niet ken, of een meneer die ik niet ken. Zulke bedankjes kun je duizend keer lezen. Ik geef er een paar van weer.

'Chana bedankt die mevrouw op straat. Toen die jongen mij lastig viel en zei: vijf groszy. Ik zei toen: die heb ik niet. Hij zei: dan geef je een potlood of een pen. Ik zei: die heb ik niet. Ik ging toen naar die

mevrouw toe en zij beschermde me.'

'Berek bedankt die jongen op straat. Toen ik uit school liep, met Chaim, na zes lessen, praatten we hard. Een kleine jongen wilde ons lastig vallen. Maar een grotere jongen zei: houd je rustig. Wat wil je van hen? En tegen ons: wees maar niet bang. Maar schreeuw de volgende keer niet zo.'

'Rywcia bedankt een jongen op straat. Toen ik wilde overstappen, drong iedereen naar voren. Een jongen zei: duw niet zo, Jodin, en hij duwde mij weg. Een tweede zei: zij is jonger dan jij. En hij duwde die jongen weg en hielp me de tram in te stappen.'

Zulke bedankjes zijn er veel. Chaskiel moest er ook een paar doorgeven, maar hij is het vergeten. Hij beloofde het later te doen. Dat belooft wat.

(Warschau, 11 februari 1927)

Wij herdenken Berrie Heesen

Berrie Heesen, die op veel te jonge leeftijd van ons heen ging. Berrie was, samen met Prof. Karel van der Leeuw de initiatiefnemer en oprichter van het Centrum voor Kinderfilosofie aan de Universiteit van Amsterdam. Geïnspireerd door Janusz Korczak startte hij de bekende 'Europese Kinderfilosofiekrant 100'. In 7 verschillende talen verschijnt deze krant waarin kinderen hun gedachten en gevoelens met elkaar konden delen. Als er één volwassene was die kinderen in hun denken en emoties serieus nam was Berrie het. Op de vele trainingen en cursussen leerde hij ons opnieuw naar kinderen luisteren. Dan blijkt dat kinderen geen 'larven' zijn, zoals Midas Dekkers suggereert, maar mensen die een oorspronkelijke manier van denken hebben waar wij als volwassene veel, ja heel veel van kunnen leren. Berrie bedankt voor je inspiratie en stimulans.

Wij herdenken Alexander Lewin

In de leeftijd van 87 jaar stierf in de maand september in Warschau prof. Alexander Lewin. Hij was jarenlang als opvoeder aan Korczaks weeshuis verbonden. Hij had talloze glasheldere herinneringen aan gebeurtenissen en ontmoetingen met Korczak en publiceerde daarover. Zoals het prachtige boek: 'So war es wirklich' en het omvangrijke werk 'Janusz Korczak, bibliografia, 1896- 1987'.

Alexander is inderdaad van onschatbare betekenis geweest voor het 'Korczak-onderzoek'. We weten met hoeveel liefde en energie hij samen met Marta Ciesielska en Friedhelm Beiner gewerkt heeft aan de nieuwe uitgave van het 'Verzameld Werk van Korczak' (18 delen). Alexander Lewin was professor in de pedagogiek en onderwijskunde. Een markante persoonlijkheid en één van de weinige, nog levende collega's van Korczak is van ons heen gegaan. De Nederlandse Korczak Stichting is veel aan hem verplicht.

'Het kleine Korczak Bulletin' is een uitgave van de Janusz Korczak Stichting en verschijnt 4 x per jaar

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat:

Postbus 70048
1007 KA Amsterdam
tel. 020 644 70 18
fax 020 644 81 54
info@korczak.nl
www.korczak.nl

redactie
Theo Cappon
Edward Skubisz
Anouk Brink

Deze nieuwsbrief kunt u ook via uw e-mail ontvangen, stuur hiervoor een e-mail naar info@korczak.nl onder vermelding van Kleine Korczak Bulletin